

MỸ - TRUNG: CĂNG THẲNG THƯƠNG MẠI TIẾP TỤC LEO THANG TRONG BỐI CẢNH ĐẠI DỊCH COVID-19

*N*hững tưởng cuộc chiến thương mại Mỹ - Trung đã được hạ nhiệt kể từ khi hai bên ký kết Thỏa thuận thương mại giai đoạn 1 vào ngày 15/1/2020, nhưng dịch bệnh COVID-19 bùng phát đã khiến cho quan hệ kinh tế, chính trị giữa hai nền kinh tế hàng đầu thế giới này càng thêm căng thẳng, dẫn đến nguy cơ về một cuộc “Chiến tranh lạnh mới”.

THỎA THUẬN THƯƠNG MẠI LUNG LAY

Theo Thỏa thuận giai đoạn 1, Mỹ sẽ ngừng kế hoạch áp thuế đối với 155 tỷ USD hàng hóa Trung Quốc và giảm thuế suất từ 15% xuống 7,5% đối với 120 tỷ USD hàng hóa nhập khẩu từ quốc gia này. Đổi lại, Trung Quốc phải cam kết mua thêm hàng hóa và dịch vụ của Mỹ, ít nhất 200 tỷ USD (trong đó có khoảng 40 tỷ USD nông sản) trong vòng 2 năm. Sau khi ký thỏa thuận giai đoạn 1, Trung Quốc đã thể hiện nhiều động thái tích cực bằng cách lần lượt thông

báo các danh sách hàng hoá nhập khẩu từ Mỹ vào Trung Quốc được xoá bỏ mức thuế bổ sung vào tháng 2/2020, đồng thời tăng cường mua hàng từ Mỹ. Tuy nhiên theo đánh giá của Văn phòng Đại diện Thương mại Mỹ, Trung Quốc mới chỉ mua được một phần rất nhỏ so với lượng hàng hoá đã cam kết. Trong khi đó, phía Trung Quốc lại không hài lòng khi Mỹ vẫn chưa có động thái nào cho thấy họ sẽ giảm bớt thuế quan bổ sung đang áp dụng lên 120 tỷ USD

hàng nhập khẩu từ Trung Quốc theo cam kết trong thỏa thuận giai đoạn 1. Đầu tháng 5/2020, Bắc Kinh bày tỏ ý định muốn đàm phán lại Thỏa thuận thương mại giai đoạn 1, nhưng đã bị phía Washington bác bỏ. Trong một cuộc điện đàm vào 8/5/2020, hai Bên đã nhất trí thúc đẩy thực hiện Thỏa thuận giai đoạn 1 sau thời gian trì trệ do đại dịch COVID-19.

CĂNG THẰNG CÔNG NGHỆ GIA TĂNG

Căng thẳng về thương mại công nghệ giữa hai bên bắt đầu tăng nhiệt trở lại vào ngày 15/5/2020, khi Chính quyền Trump ban hành quy định hạn chế các công ty Mỹ bán chất bán dẫn – nguyên liệu chính sản xuất chip điện tử cho Huawei. Một ngày sau đó, 16/5/2020, Bắc Kinh tuyên bố sẽ trả đũa bằng cách đưa thêm các công ty Mỹ vào “danh sách thực thể không đáng tin cậy” – một danh sách gồm các công ty nước ngoài mà Trung Quốc sẽ tiến hành các biện pháp trừng phạt vì cho rằng đã vi phạm các nguyên tắc thị trường và gây thiệt hại cho các công ty của Trung Quốc. Danh sách này được Trung Quốc lập ra ngày 31/5/2019 nhằm trả đũa “Danh sách thực thể” của Mỹ gồm các công ty của Trung Quốc bị cấm hoạt động thương mại với Mỹ vì nguy cơ đe dọa an ninh quốc gia hoặc các lợi ích ngoại giao của nước này. Ngày 20/5/2020, Thượng viện Mỹ tiếp tục thông qua Đạo luật giải trình trách nhiệm với các công ty cổ phần nước ngoài (Đạo luật S.945) nhằm mục tiêu kiểm soát các công ty ngoại quốc niêm yết cổ phiếu trên sàn giao dịch chứng khoán Mỹ. Đạo luật này trao cho Washington quyền huỷ niêm yết cổ phiếu với những công ty không tuân thủ đúng tiêu chuẩn quản lý và kiểm toán của Mỹ, được cho là trực tiếp nhắm tới các công ty của Trung Quốc như Alibaba, Baidu do phía Trung Quốc viện lý do an ninh quốc gia để từ chối cho phép tiếp cận các báo cáo kiểm toán của các công ty này. Chưa dừng lại ở đó, ngày 22/5/2020, Mỹ tiếp tục tuyên bố cấm vận kinh tế với 33 công ty và tổ chức từ Trung Quốc vì lý do nhân quyền. Hàng hóa có xuất xứ tại Mỹ hoặc tại nước ngoài nhưng sử dụng công nghệ của Mỹ sẽ không được phép bán cho các đối tượng bị cấm vận trên.

Tuy nhiên, dường như Mỹ chưa sẵn sàng làm hồng hoàn toàn mối quan hệ với Trung Quốc. Bằng chứng là ngày 15/6/2020, Mỹ đã có động thái hạ nhiệt khi xác nhận đang tiến hành nối lỏng luật cấm hợp tác với Tập đoàn công nghệ Huawei của Trung Quốc, cho phép các công ty công nghệ Mỹ làm việc với Huawei để xây dựng tiêu chuẩn cho việc triển khai mạng 5G tại Mỹ. Có vẻ như Mỹ vẫn đang muốn duy trì một cân bằng mỏng manh để quan sát những động thái từ phía Trung Quốc, ít ra là đến hết thời gian thực thi thoả thuận giai đoạn 1, trước khi thực sự quyết định sẽ tiếp tục đàm phán lợi ích hay tiến hành tấn công thương mại với Bắc Kinh.

NGUY CƠ “CHIẾN TRANH LẠNH MỚI”?

Mâu thuẫn giữa Mỹ và Trung Quốc hiện tại không còn chỉ tập trung vào vấn đề thương mại nữa, mà ngày càng trở nên phức tạp hơn kể từ khi dịch COVID-19 bùng phát tại Trung Quốc và bắt đầu lan ra thế giới trong đó có Mỹ. Đại dịch này đã ảnh hưởng nghiêm trọng đến mọi hoạt động kinh tế, chính trị, xã hội tại Mỹ ngay trước thềm bầu cử nhiệm kỳ Tổng thống mới. Chính quyền Trump dường như muốn đổ lỗi cho Trung Quốc là căn nguyên của toàn bộ những khủng hoảng mà Mỹ đang phải chật vật ứng phó này. Thêm vào hàng loạt những mâu thuẫn về thương mại trong suốt thời gian quan, cuộc khủng hoảng mang tên COVID có thể sẽ đẩy mâu thuẫn giữa hai quốc gia này lên một cấp độ mới, phức tạp và dai dẳng hơn, mà nhiều nhà phân tích dự đoán sẽ là một cuộc “Chiến tranh lạnh mới”. ■